

אף שאני נזהר מחדשות, וחוששני תמיד שלא יקראוני 'יוסף שריא' (ע"ז לז), אבל איני רואה בזה טעם לאיסור, דהא פסקינן כבית הלל בכלל הגי' דמתניתין (שבת יז:) בכל דבר שהמלאכה נעשית על ידי האדם בערב שבת ובשבת אזלא ממילא, ואפילו ברחיים המשמיעים קול, ואפילו להמחמירים בהשמעת קול נפסק שבדבר הידוע שמתוקן מערב שבת מותר, כמורה שעות המבואר בשו"ע (סי' רנב סעי' ה) ⁶⁵⁹.

ובעלמא אמרינן (ע"ז מג:) דברכים ליכא חשדא ⁶⁶⁰, גם יתלו שלט הודעה

שמתוקן מערב שבת, ואין שום מלאכה נעשית בשבת, גם יהא הדבר בטוח מקלקול, וזה יביא ריוח גדול ליושבים היהודים אם יתוקן זה, שלא יצטרכו לברוח למקום אחר כשיתחדשו הבנינים הגבוהים על ידי שלטון העיר, ולאותם שישארו, שלא יהפך להם עונג השבת לצער.

יידוע שכבר משתמשים בכעין זה בבתי הכנסת המחודשים, אלא שלא ידעתי אם עשו זה על פי רבנים מובהקים, וה' יאיר עינינו ולא נכשל בהלכה.

יוסף אלי' הענקין

אוצר החכמה

סימן קח

חינוך קטן במצות ומידי דאיסורא

מקו' עקרי דינים ומנהגי בית הכנסת

עיקרי דיני חינוך קטן לת"ת ולמידי דאיסורא ולמצות עשה ולתעניות ויוה"כ / זמן גדלות וסדר בר מצוה / אודות המנהגים החדשים לעשות חופה וריקודים

ה), ומחנכו בברכות הנהנין ובברכות המצוות ⁶⁶² אם גופו נקי ⁶⁶³, וכשהוא בן חמש מכניסו לתלמוד תורה ללמדו מקרא משנה

(א) תינוק שמתחיל לדבר [כבן שלש בערך ⁶⁶¹] אביו מלמדו פסוק שמע ישראל, ותורה צוה (שו"ע יו"ד סי' רמה סעי'

ארבע, וע' בהגר"א שם (סקי"ט). ⁶⁶². מלשון רבינו מבואר דחינוך ברכות הוא משעה שיודע לדבר, והיינו כמ"ש ביסוד ושורש העבודה (שער ז פ"י) "וראוי לאדם לחנך בזה בניו הקטנים משיתחילו לדבר כו", וע"ע מקו"ח להחות יאיר (סי' רסט). ואין לומר דגיל חינוך ברכות הוא משיודע למי מברכין - ע"פ מה דמצינו בדברי הפוסקים דקודם גיל זה לא חשיב ברכה כלל, ע' במג"א סי' רסט (סק"א) ומשנ"ב (שם) - דכל כוונתם הוא רק שבגיל זה הוי ברכתו ברכה, אבל לעולם מודו דמחנכין אותו לזה משיודע לדבר. וע"כ כתב רבינו גם 'ברכת המצות' אף שבגיל ג' טרם הגיע לחינוך מצוות, דכאן קאי בחינוך ברכות. וע"ע בשו"ע סי' רטו סעי' ג ובפמ"ג סי' תרנז (מ"ז סק"א). ⁶⁶³. משמע שאיכא קפידיא במה

מנחת שלמה (קמא, סי' ט). ⁶⁵⁹. ברמ"א סי' רנב סעי' ה "מותר להעמיד כלי משקולת שקורין זייגע"ר מערב שבת, אע"פ שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, כי הכל יודעים שדרכן להעמידו מאתמול". ⁶⁶⁰. בע"ז מג: "ומי חיישינן לחשדא והא בי כנישתא דשף ויתב בנהרדעא דאוקמי ביה אנדרטא והוו עיילי ביה אבוה דשמואל ולוי ומצלו בגויה ולא חיישי לחשדא, רבים שאני".

⁶⁶¹. ע' רמ"א יו"ד סי' רמה סעי' ח דכשיהא בן שלש שלימות [דהיינו בן ארבע] מלמדין אותו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה, וכ"כ בשו"ע הרב (הל' ת"ת סי' א סעי' א) דכשיהא בן ארבע מלמדו אותיות התורה. ומבואר ד"יודע לדבר" הוא עכ"פ קודם היותו בו